TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TİCARET MÜŞAVİRLERİMİZLE ELEKTRONİK SOHBETLER

Bangladeş Ülke Sunumu

KENAN KALAYCI

DAKKA TİCARET MÜŞAVİR YARDIMCISI

22.04.2021

Genel Bilgiler

Güney Asya Ülkesi – Üniter parlamenter demokrasi
Bağımsızlık: 26 Mart 1971
Kurucusu: Bangabandhu Sheikh Mujibur Rahman (1920-1975)
Cumhurbaşkanı: Mohammad Abdul Hamid (2013-
Başbakan: Sheikh Hasina (2009-
Başkent: Dakka (21 milyon nüfus)
Yüzölçümü: 147.570 km2
Para Birimi: Bangladeş Takası - BDT (1 USD = 84.8 BDT)
Nüfus: 165 milyon (2021 tahmini)
Etnik Yapı: %98 Bengal
Dini Yapı: % 90,5 Müslüman % 8,5 Hindu %0,6 Budist %0,4 Hristiyan

Temel Ekonomik Göstergeler

Banglades	2018	2019	2019/2018 % Değişim	2019	2020	2020/2019 % Değişim
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar $)	274,02	302,571	%+10,4			
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	7,9	8,15	%+3,16			%+2/+3,6 WB %+5 IMF %+5,2 ADB (tahminler)
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - $)	1,698	1,855	%+9,2			
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	% 5,54	% 5,59	% +0,9	%5,59	%5,69	%+1,78
İşgücü (Milyon)	68,37	70,00	% +2,38	70,00	67,22	%- 3,97
İşsizlik Oranı (%)	% 4,30	% 4,19	% -2,55	% 4,19	%5,3	%+26.49
Cari İşlemler Dengesi (milyar $)2018-19 / 2019-20	-5,102 (Temmuz 2018 – Haziran 2019)	-4,849 (Temmuz 2019 – Haziran 2020)	%+4,95			
İhracat (Milyar $)	40,529	40,821	% +0,72	40,821	36,522	% -10,53
İthalat (Milyar $)	69,761	68,852	% -1,30	68,852	63,899	% -7,19

Kaynak:
World Bank,
Bangladesh Bank,
Bangladesh Bureau of Statistics

Dış Ticaret Verileri

(Sıralama yapılırken 2020 yılı baz alınmıştır.)

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ürün (Milyon Dolar)

GTIP Kodu	GTiP Adı (Türkçe)	2019	2020
2710	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	5730,71	4838,4
8402-8485	Çeşitli makine ve parçaları	7110,22	4745,42
5201-5203	Ham pamuk	3738,86	3341,22
8501-8548	Çeşitli elektrikli makine ve cihazlar	3233,69	3298,91
7201-7229	Demir ve çelik ürünleri	3607,27	2970,99
5208-5212	Değişik niteliklerde pamuklu mensucat	3722,05	2752,92
3901-3926	Plastik ve plastik eşyalar	2771,01	2507,01
1001	Buğday ve mahlut	1562,22	1723,51
1201-1212	Yağlı tohumlar	1007,63	1364,75
3101-3105	Doğal ve kimyasal gübreler	1249,49	1044,89

Ülkenin Dünyaya İhracatında İlk 10 Ürün (Milyon Dolar)

GTIP Kodu	GTiP Adı (Türkçe)	2019	2020
6101-117	Çeşitli hazır giyim ürünleri	16414,43	14888,59
6201-217	Çeşitli hazır giyim ürünleri	16602,83	13632,42
6401-6406	Değişik niteliklerde ayakkabılar	866,13	789,23
5307	Jüt ve bitki kabuğu liflerinden iplikler	596,88	722,98
306	Kabuklu hayvanlar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış veya benzer işlem görmüş)	382,52	331,59
6305	Eşya ambalajında kullanılan torba ve çuval	161,49	210,67
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	230,83	187,76
2710	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	212,1	170,16
6505	Dantel, keçe veya diğer dokumaya elverişli maddelerden yapılmış veya örülmüş şapkalar ve diğer başlıklar, saç fileleri	180,77	136,65
5303	Jüt ve bitki iç kabuklarının dokumaya elverişli diğer lifleri	135,6	136,26

Kaynak: Bangladesh Bureau of Statistics

Dış Ticaret Verileri (2020)

	İLK BEŞ ÜLKE
İHRACAT	1-ABD %15.25 2-Almanya %15.12 3-Birleşik Krallık %9.77 4-İspanya %7.12 5-Fransa %5.75
İTHALAT	1- Çin %25.2 2- Hindistan %12.7 3- ABD %4.7 4- Endonezya %4.2 5- Japonya %3.8

Kaynak:
Bangladesh Bank

Türkiye – Bangladeş Ticari İlişkileri

	Ülkenin Toplam İhracatı (milyon $)	Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (milyon $)	Tr Pay (%)	Ülkenin Toplam İthalatı (milyon $)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (milyon $)	Tr Pay (%)	Türkiye-Ülke Arası Toplam Dış Ticaret Hacmi (milyon $)
2018	40,529	484	% 1,19	69,761	373	% 0,53	857
2019	40,821	508	% 1,24	68,852	427	% 0,62	935
2020	36,522	569	% 1,55	63,899	349	% 0,55	918

Kaynak: Bangladesh Bureau of Statistics, TÜİK

Türkiye – Bangladeş Ticari İlişkileri

(Sıralama yapılırken 2020 yılı baz alınmıştır.)

Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün (Milyon USD)

GTIP Kodu	GTIP Adı (Türkçe)	2019	2020
5209	Pamuklu Mensucat (dokuma %85 < pamuklu	33,8	28,1
8451	Dokuma Maddelerini Yıkama, Kurutma, Ütüleme Makine ve Cihazları	32,0	21,1
5211	Pamuklu Mensucat (dokuma, %85 > pamuklu, suni-sentetik karışık, 200g/m2'den ağır)	13,0	19,8
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	87,8	17,4
8437	Tohum temizleme, ayırma, öğütme, işl. makine	5,3	16,0
402	Süt, Krema (konsantre edilmiş, tatlandırıcı madde içerenler)	17,7	15,5
3809	Mensucat, Kağıt, Deri vb. için Boya, Finisaj Müstahzarları	15,1	15,5
703	Soğan, şalot, sarımsak, pırasa ve diğer soğanımsı sebzeler (taze/soğutulmuş)	5,6	13,6
3906	Akrilik polimerleri (ilk şekilde)	8,9	9,8
3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler	7,1	7,5

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün (Milyon USD)

GTIP Kodu	GTIP Adı (Türkçe)	2019	2020
5307	Jüt ve bitki kabuğu liflerinden iplikler	222,3	293,7
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort	34,8	31,3
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme veya kroşe)	30,4	28,8
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb,	30,3	28,3
6205	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler	25,3	24,4
6110	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler ve benzeri eşyalar (örme veya kroşe)	24,7	22,2
6201	Erkek ve erkek çocuk için palto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anoraklar (kayak ceketleri dahil)	23,4	19,7
2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	10,6	15,8
6202	Kadınlar ve kız çocuk için dış giyim	15,6	12,0
6206	Kadın ve kız çocuk için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	12,3	12,0

Türkiye – Bangladeş Ticari İlişkileri

FIRSAT VE AVANTAJLAR:

- ✓ Türkiye'nin ve Türk mallarının olumlu imajı
- ✓ Yakın tarihi ve kültürel bağlar
- ✓ Siyasi istikrar
- ✓ 2013 yılından beri THY'nın kargo uçuşları dahil her gün İstanbul-Dakka seferinin bulunması
- ✓ Orta sınıfın büyümesi ve genç nüfus
- ✓ Ucuz iş gücü
- ✓ İngilizce'nin yaygın kullanımı
- ✓ Ülkenin inşaat, elektrik, ulaşım ve altyapı alanındaki artan ihtiyacı
- ✓ EAGÜ statüsü sayesinde 2024 yılına kadar ABD ve AB gibi büyük pazarlara serbest erişim

RİSKLER VE DEZAVANTAJLAR:

- Ülkede faaliyet gösteren bir Türk Ticaret Odası'nın bulunmaması
- Hükümet kontrolü nedeniyle ülkeden yurtdışına döviz çıkışının oldukça zor olması
- İş yapma kolaylığı açısından 190 ülke arasında 168. sırada olması
- Finans ve ödemeler konusunda yaşanan gecikmeler
- Bangladeş'in, Uluslararası şeffaflık endeksinde 180 ülke arasında 146. sırada olması
- Ülkede faal Türk bankasının olmaması
- Adli süreçlerin oldukça yavaş ilerlemesi
- Gümrük ve diğer bürokratik işlemlerde hantallık
- Çin ve Hindistan'ın Bangladeş ekonomisi üzerindeki hegomonyası
- Doğal afetlerin ve kazaların yaygın olması
- Altyapı ve ulaşımda yetersizlikler
- Devlet ihalalerine katılmak için yerli bir firma ile ortaklık yapmanın pratikte zorunlu olması

Türkiye – Bangladeş Ticari İlişkileri

POTANSİYEL ÜRÜNLER:

Tekstil sektörü (Hammadde, Kimyasal, Makine)

Gıda ürünleri,
Tıbbi cihaz ve ekipman,
Kozmetik ürünleri,
Yangınla mücadele ekipmanları,
Kişisel koruma teçhizatları,
İnşaat makine ve malzemeleri
Kimyasal gübre,
Tarım makineleri,
Nehir dip tarama ekipman
Römorkör
Savunma Sanayi (Aselsan, Roketsan)

HİZMET TİCARETİ: Sağlık turizmi, Türk dizileri, İnşaat, Atık yönetimi

İkili Anlaşmalar

Anlaşma Adı	İmza Tarihi	RG Tarih ve No'su
Ticaret Anlaşması	27.07.1976, Ankara	04.01.1977, 15809
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	09.03.1979, Dakka	02.08.1979, 16715
Yatırımların Teşviki ve Korunmasına Dair Anlaşması	12.11.1987, Ankara	13.09.1989, 20281
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	31.10.1999, Ankara	15.12.2003, 25317
Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması	12.04.2012, Ankara	07.08.2016, 29794
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma	12.04.2012, Ankara	25.04.2018, 30402

- *Türkiye-Bangladeş 5. Dönem Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantısı 19-20 Kasım 2019 tarihlerinde Kültür ve Turizm Bakanımız Mehmet Nuri Ersoy ile Bangladeş Maliye Bakanı A.H.M Mustafa Kamal Eşbaşkanlıklarında Ankara'da gerçekleştirilmiştir.*
- *2020 yılında karşılıklı Bakan ziyaretleri*
- *8 Nisan 2021: D-8 10. Zirvesi gerçekleştirildi. Türkiye, Dönem Başkanlığını Bangladeş'e devretti.*

YATIRIM ORTAMI

Bangladeş'te 1980 tarihli Yabancı Özel Yatırımların Teşviki ve Korunması Kanunu (The Foreign Private Investment – Promotion and Protection Act), yabancı yatırımcıları ulusallaştırma ve kamulaştırma gibi risklere karşı korumakta, sermaye ve karların yurtdışına çıkarılmasını garanti altına almaktadır.

Bangladeş'te bazı sektörler hariç (silah ve mühimmat, diğer savunma sanayi ve ekipmanları, ormancılık, nükleer enerji üretimi, darphane ve damga matbacılığı) tüm sektörler özel yatırımlara açıktır.

Bangladeş'te yabancı yatırımcılar %100 yabancı ortaklı şirket kurabilmektedir. Ülkede, Başbakanlığa bağlı Bangladeş Yatırım Geliştirme İdaresi (Bangladesh Investment Development Authority/BIDA) doğrudan yabancı yatırımlar da dahil yatırımların teşvikinden ve onaylanmasından sorumlu kuruluştur.

http://www.bida.gov.bd/

Bangladesh Investment Development Authority
BIDA

YATIRIM ORTAMI

Serbest ekonomik bölgeler dışında yatırım yapacak yabancı yatırımcıların ilk muhatap olacağı kuruluş olan BIDA, yabancı yatırım önerilerini yerli üretim ile olası etkilerini de göz önünde bulundurarak değerlendirmeye almaktadır. BIDA'nın internet sitesindeki *'Doing Business'* ve *'Investment Opportunity'* başlıkları altındaki bağlantılarda Bangladeş'te şirket kurulum süreçleri ve yatırım fırsatları ile ilgili detaylı bilgileri online görüntülemek mümkün hale gelmiştir.

One Stop Services: ***https://bidaquickserv.org***

YATIRIM ORTAMI

Bangladeş'te özel ekonomik bölge yatırımları için Bangladeş Ekonomik Bölgeler İdaresi (BEZA) ve ihracat serbest üretim bölgeleri için de Bangladeş İhracat Serbest Üretim Bölgeleri İdaresi (BEPZA) ilk muhatap kurumlardır.

https://www.beza.gov.bd BANGLADESH ECONOMIC ZONES AUTHORITY

BEPZA Bangladesh Export Processing Zone Authority **https://www.bepza.gov.bd/**

- ✓ ***55 tanesi devlete ait 11 tanesi özel olmak üzere faal 66 tane özel ekonomik bölge bulunmaktadır.***

https://www.beza.gov.bd/all-zones/

Ülkelere özel olarak ekonomik bölgeler tahsis edilebilmektedir. (Japonya, G.Kore)

- ✓ **39 farklı teşvik kalemi bulunmaktadır. Çoğunluğu vergi muafiyetlerinden oluşmakta. Ayrıca enerji, ulaşım vs. gibi altyapı hizmetlerinin devlet tarafından yerine getirilmesi de söz konusu**

https://www.beza.gov.bd/investing-in-zones/incentive-package/

- ✓ ***BEPZA'nın sahip olduğu 9 farklı şehirde 9 ekonomik bölge bulunmaktadır***
- ✓ ***Bangladesh Hi-Tech Park Park Authority http://bhtpa.gov.bd/***

ŞİRKET KURULUŞU İLE İLGİLİ İŞLEMLER

İşlem 1: Ticaret Unvanı Sertifikası (Name Clearance Certificate)
İlgili İdare: Registrar of Joint Stock Companies and Firms (RJSC)

İşlem 2: Damga Vergisi Ödemesi
Ödeme Bankası: BRAC Bank

İşlem 3: Ticaret Sicili Kaydı (Registration)
İlgili İdare: Registrar of Joint Stock Companies and Firms (RJSC)

İşlem 4: Firma Kaşesi
Yapılacak Yer: Kaşe hazırlayan herhangi bir yer

İşlem 5: Banka Hesabı Açma
İlgili Banka: Bangladeş'te faaliyet izni olan herhangi bir banka

İşlem 6: Ticaret Lisansı Alınması (Obtaining Trade License)
İlgili İdare: City Corporation Office (Şirketin kurulacağı bölgeye bağlı)

İşlem 7: Vergi Numarası Sertifikası (Tax Identification Number (TIN) Certificate) Edinmesi
İlgili İdare: National Board of Revenue (NBR)

İşlem 8: KDV Kaydı (VAT Registration)
İlgili İdare: National Board of Revenue (VAT and Excise Department)

İşlem 9: BIDA Kaydı
İlgili İdare: Bangladesh Investment Development Authority (BIDA)

1994 tarihli Şirketler Kanunu (Company Act)

T.C. TİCARET BAKANLIĞI

Bangladeş: Potansiyel Yatırım Alanları		
Yüksek Öncellikli Sektörler *	**Detay**	**Notlar**
Endüstriyel Tarım	Süt Ürünleri, Yemeklik Yağlar, Meyve ve Sebzecilik, Patates, Tarımsal Girdiler, Dondurulmuş Tarımsal Ürünler, Tavukçuluk, Balıkçılık ve Gıda	Bu alanda teknoloji geliştirilmesine ihtiyaç var
Hazır Giyim ve Tekstil	Hazır Giyim, Tekstil, Tekstil Boyaları, Tekstil Aksesüarları, Örme Giyim	Doğalgaz ve elektrik bağlantısı başta olmak üzere, altyapı eksikliği sektörün gelişimi olumsuz etkilemektedir.
Bilişim ve İletişim Teknolojileri (ICT) ve Ticari Hizmetler	BPO ve Çağrı Merkezleri, Sistem Entegrasyonu, Yazılım Geliştirme, İnternet Sitesi Tasarlama, Mobil Uygulama Geliştirme, Grafik Animasyon ve Oyun Geliştirme, Web Uygulama ve Bulut Hesaplama, Tümleşik Yazılım Geliştirme	Digital Bangladesh vizyonu kapsamında öncelliklendirilen bir sektördür.
Farmasötik	İlaç Etkin Maddeleri (API) Endüstrisi, Radyofarmasötik Endüstrisi	Yurtiçi ilaç tüketiminin yaklaşık %95-98'i yurtiçi üretim ile karşılanmakta oluo, API ürünlerinin neredeyse tamamı ithal edilmektedir. Bangladeş'te ilaç sektörü ithalata karşı korunmakta ve sektörün ihracat potansiyeli geliştirilmeye çalışılmaktadır.
Deri ve Deri Ürünleri	Deri İşleme Tesisleri, Deri İşleme Kimyasalları, Deri Ürünleri, Çanta, Ayakkabı, Deri İşleme Makinaları	Teknoloji transferine gereksinim vardır.
Öncellikli Sektörler*	**Detay**	Not
Gemi İnşaatı	Küçük ve orta büyüklükteki gemi inşaatı	Büyüyen bir sektördür.
Gemi Sökümü	Bangladeş, Hindistan ve Pakistan ile birlikte gemi sökümünün en çok yapıldığı ülkelerden biridir.	İş güvenliği ve çevresel etkilerine dair eleştiriler vardır.
Ev Tekstili	Havlu, Yatak Örtüleri ve Halı	
Yenilenebilir Enerji (Rüzgar ve Güneş)	Solar Enerji, Solar Sulama Sistemleri, Evlerde Solar Enerji Kullanımı	Ülkede enerji arz açığı devam etmektedir.

Altyapı Açığına Dönük Potansiyel Sektörler

- ICT altyapısı: Fiber Optik Kablo Ağı Altyapısı, 4G LTE Ağı, Ulusal Veri Sistemi, Teknoloji Parkları
- Ulaştırma Altyapısı: Demiryolu, Karayolu, Havalimanı, Su Yolu Taşımacılığı, Liman, Köprü, Üst Geçit, Metro gibi Toplu Taşıma Sistemleri, Trafik Sinyalizasyon Sistemleri
- Enerji Altyapısı: Kömür başta olmak üzere elektrik üretim santralleri, Nükleer Enerji, LNG Terminalleri, LPG Dolum ve Dağıtım Sistem/Projeleri, Doğalgaz Boru Hatları, Elektrik İletim ve Dağıtım Hatları
- Su ve Nehir Yönetim Planı Altyapısı: Su Arıtma ve Dağıtım Projeleri, Sel Önleme ve Erezyon Kontrol Projeleri, Nehir Kanal Taraklaması Projeleri,
- Depolama: Tahıl Silo gibi gıda arz güvenliğine dönük projeler
- Turizm ve Sağlık Altyapısı: Hastane ve Oteller

* Bangladeş Yatırım Geliştirme İdaresinden (BIDA) alınan bilgiler süzgeçten geçirilerek hazırlanmıştır. Başkaca potansiyel yatırım alanları ve detaylı bilgi için BIDA'nın internet sitesindeki (http://www.boi.gov.bd/) 'Potential Sectors' bağlantısı üzerinden daha fazla bilgi edinmek mümkündür.

BANGLADEŞ'TE YABANCI YATIRIMLAR

Sektörlere göre DYY (2020)

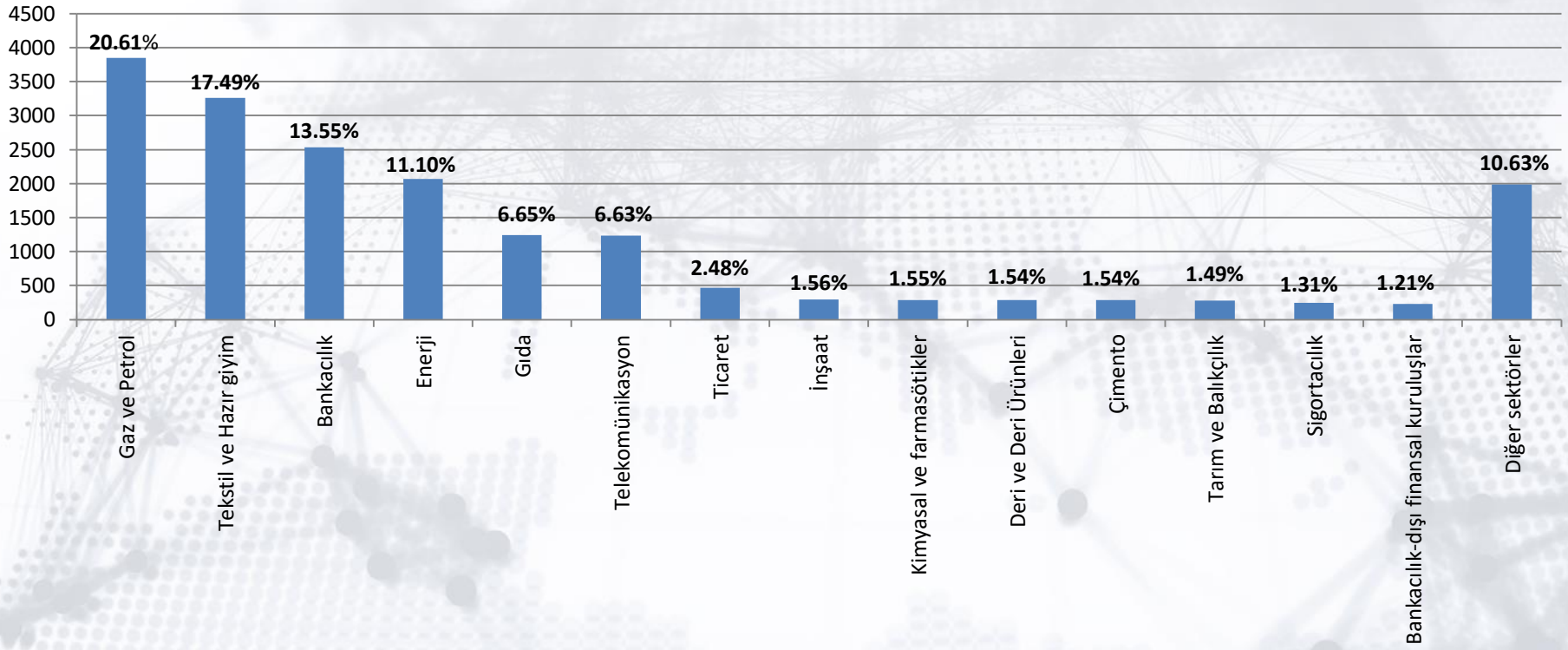

BANGLADEŞ'TE YABANCI YATIRIMLAR

FDI stock classified by Major Countries and Major Sectors as on End of Sep, 2020

(In million US$)

	Country \ Sector	Gas & Petroleum	Textile and Wearing	Banking	Power	Food	Telecommunication	Trading	Construction	Chemicals and Pharmaceuticals	Leather and Leather Products	Cement	Agriculture and Fishing	Insurance	NBFI	Metal and Machinery Products	Other sectors	Total FDI Stock
19.78%	United States of America (USA)	2852.43	70.42	184.12	190.87	3.19	6.62	62.68	2.32	0.37	0.05	---	1.51	237.55	27.48	0.04	51.16	**3690.81**
13.40%	United Kingdom (UK)	---	345.88	1243.78	268.13	323.24	0.24	-1.34	-0.79	128.22	0.25	---	69.77	---	20.30	2.57	101.59	**2501.84**
7.99%	Netherlands	8.17	79.39	3.33	325.55	755.88	-0.29	58.63	12.62	0.41	37.52	113.73	0.05	---	---	---	96.61	**1491.60**
7.92%	Singapore	45.02	166.59	8.47	392.96	71.24	166.56	103.33	24.22	9.97	0.01	---	36.51	---	93.04	---	359.96	**1477.88**
6.27%	South Korea	---	864.69	99.25	0.13	0.13	---	41.75	1.32	-0.13	102.85	8.22	---	---	---	0.03	52.97	**1171.21**
5.15%	China People's Republic (P.R)	---	187.91	---	441.53	1.93	0.00	47.31	25.73	2.55	13.58	---	1.19	---	---	1.39	238.02	**961.14**
5.03%	Hong Kong: SAR of China	---	513.59	87.84	16.41	0.45	0.28	39.57	0.01	---	59.08	47.31	1.23	---	0.89	0.71	172.24	**939.61**
4.53%	Australia	839.64	0.15	---	---	---	---	0.03	---	0.37	1.00	---	0.53	---	---	---	4.71	**846.43**
4.46%	Malaysia	0.01	14.84	---	1.25	0.26	756.36	0.29	23.71	2.55	0.13	---	---	---	4.17	---	28.96	**832.53**
3.45%	India	0.33	99.57	161.29	88.51	20.36	-0.28	23.85	3.34	32.93	4.62	62.36	7.09	6.86	---	0.09	134.62	**645.54**
2.16%	United Arab Emirates (UAE)	5.12	10.57	44.83	135.24	0.00	-0.14	23.61	61.77	0.03	---	22.94	---	---	11.47	5.12	83.59	**404.15**
2.09%	Japan	18.35	43.46	2.01	25.21	4.33	---	11.25	35.57	18.30	10.35	---	-0.86	---	---	11.44	210.77	**390.18**
1.94%	Sri Lanka	---	67.14	177.59	73.34	1.98	---	7.78	0.38	0.26	---	---	---	---	11.17	---	22.82	**362.46**
1.77%	British Virgin Islands	---	191.40	---	3.66	---	---	3.06	---	1.06	---	---	-0.01	---	7.45	---	123.82	**330.44**
1.74%	Thailand	---	0.87	---	---	16.38	---	0.45	90.02	0.66	---	24.43	159.44	---	0.47	---	33.46	**326.18**
1.47%	Norway	---	---	35.36	---	---	226.26	3.44	---	---	---	0.31	---	---	---	---	10.17	**275.54**
1.47%	Taiwan: Province of China	---	125.33	---	---	2.65	---	11.15	2.82	0.22	44.89	---	---	---	---	19.47	68.57	**275.10**
1.40%	Mauritius	---	144.76	---	69.31	---	6.51	2.50	2.07	0.02	---	---	---	---	---	---	36.67	**261.84**
1.36%	Saudi Arabia	0.01	---	212.29	---	---	---	0.02	---	---	---	---	---	---	42.94	---	0.04	**255.30**
1.18%	Pakistan	0.02	-8.71	198.72	---	-0.10	---	0.44	-0.08	---	---	---	---	---	---	22.89	7.76	**220.94**
5.34%	Other Countries	76.52	345.36	71.07	39.47	39.93	76.17	24.15	7.12	92.25	14.58	9.57	1.84	0.01	7.45	45.32	145.95	**996.76**
	Total FDI Stock	**3845.62**	**3263.21**	**2529.95**	**2071.57**	**1241.85**	**1238.29**	**463.95**	**292.15**	**290.04**	**288.91**	**288.87**	**278.29**	**244.42**	**226.83**	**109.07**	**1984.46**	**18657.48**

Source: Foreign Investment & External Debt (FIED) Management Cell, Statistics Department, Bangladesh Bank

T.C. TİCARET BAKANLIĞI

BANGLADEŞTE YATIRIMI OLAN ÖNEMLİ TÜRK FİRMALAR

SINGER

arçelik

LC WAIKIKI

UNITED GROUP & AYGAZ

TÜRK FİRMALARIN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

- Bazı Bangladeşli şirketlerin tutumlarından kaynaklı yaşanan sorunlar,
- Bankacılık sektörünün işleyiş/iş yapma pratiğinden kaynaklı sorunlar
- Yüksek gümrük vergilerinin yanı sıra pazara girişte gümrük işlemlerinin uzun sürmesi, gümrüklerde zaman zaman öngörülemeyen olaylarla karşılaşılması, önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bangladeş'te gümrük işlemlerinin tamamlanma süresi ortalama olarak 4-5 iş günü almaktadır. Söz konusu bu zaman yükleme trafiğine ve zaman zaman meydana gelen grevlerden dolayı uzayabilmektedir. Bunun yanında, ülkenin ithalatının yaklaşık %50'si ve ihracatının %80'inden fazlasının geçtiği Chittagong Gümrük İdaresi başta olmak üzere Bangladeş gümrük kapılarında teknik ve fiziki kapasitenin yetersiz olduğu da görülmektedir.

  (Vergi Oranları İçin: http://www.bangladeshcustoms.gov.bd/trade_info/duty_calculator)

- Diğer taraftan yabancı yatırımcılar için genel anlamda; enerji (elektrik ve doğalgaz bağlantısı) ve ulaştırma başta olmak üzere yetersiz altyapı, önceden öngörülmesi güç bürokratik uygulamalarla karşılaşma olasılığı, kurumsal kapasite eksikliği, zaman alıcı ve kestirilmesi zor yargısal ve hukuksal işleyişler, eğitim ve kalifiye düzeyi düşük işgücü temel zorluklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

TÜRK FİRMALARA TAVSİYELER

- Bangladeşli firmalarla ilgili bilgi edinilecek bir mekanizma bulunmamaktadır.
- Bangladeş'teki ithalatçı firmalara ilişkin risk değerlendirme sürecinde ücreti karşılığı enformasyon raporu temin edilebilecek şirketler:

  - *TORY CREDIT REPORTS & COLLECTIONS LTD.*
  - *UNIFIED CREDIT SOLUTIONS PRIVATE LIMITED (eski ismi TCM)*
  - *ICP (INTERNATIONAL COMPANY PROFILE)*

- ***Aşağıdaki belgelerin soft copyleri istenebilir:***

  - DGDP Certification (Defense Purchase only)
  - Trade License.
  - Import Registry Certificate.
  - Tax Certificate (TIN).
  - Business Identification Number (BIN)
  - Chamber/ Association Membership Certificate.
  - Firm/ Company updated Bank statement (last 6 months).
  - Firm/ Company Profile (If available).
  - 4 / 6-digit HS codes of interested products.
  - Any other supporting documents you prefer to include.

TÜRK FİRMALARA TAVSİYELER

İleride sorunlar/anlaşmazlıklar yaşanmaması için Bangladeşli firmalarla yapacağınız ticarette ödeme yöntemi olarak akreditif (irrevocable ve at sight, mümkünse teyitli/confirmed) kullanılması ve zamanında sevkiyat/teslimat yapılması şiddetle tavsiye edilmektedir.

Gümrük işlemlerinde yavaşlık söz konusu. 1969 tarihli Bangladeş Gümrük Kanunu Bölüm 82 [Section 82 of the Customs Act 1969]: ‘Havalimanı gümrük kapılarında herhangi bir ithalat sevkiyatı mallar indirildikten sonra 21 gün içinde, deniz ve kara gümrük kapılarında ise 30 gün içinde (izin verilen uzatma başvuruları hariç) gümrükten çekilmezse, söz konusu malların açık artırma ile satışa çıkarılabilecektir.’ hükmü yer almaktadır. Bazı ticari ihtilaflar nedeniyle konteynerlar gümrükte kalmakta ve yüksek demoraj bedelleri ortaya çıkmaktadır.

Ticari anlaşmazlıklarda kısa sürede çözüm yolu bulabilecek bir merci bulunmamaktadır.

İHALELERİN TAKİBİ

Kurum	Link
E –Government Procurement	https://www.eprocure.gov.bd/resources/common/StdTenderSearch.jsp?h=t
Central Procurement Technical Unit	https://cptu.gov.bd/advertisement-notices/advertisement-goods.html
Public Private Partnership Authority	http://www.pppo.gov.bd/tenders_for_ppp_projects.php
Bangladesh Power Development Board	https://www.bpdb.gov.bd/bpdb_new/index.php/site/tender
Director General of Defense Purchase (Army, Navy and Airforce)	https://dgdp.gov.bd/dgdp/AP_TEN/new/all_tender.php
Civil Aviation Authority	https://caab.portal.gov.bd/site/page/6825b58b-e53d-42a0-adc6-f231e0a9bc06
Bangladesh Petroleum Exploration and Production Company Limited	http://www.bapex.com.bd/site/tenders/1dc7b58a-c6df-4930-811e-22977f2523a5/-
Bangladesh Fire Service and Civil Defence	https://fireservice.portal.gov.bd/site/view/go_ultimate/টেন্ডার

MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK

- Ekonomik olarak hızlı gelişen; ulaştırma ve enerji başta olmak üzere altyapı açığı ve konut ihtiyacı olan bir ülke
- İnşaat sektöründe önümüzdeki 5 yılda her yıl için %8 büyüme beklentisi bulunmaktadır.
- PPP Authority – Japonya, BAE, Güney Kore ve Singapur ile PPP alanında G2G Mutabakat Zaptı imzalandı. Türkiye ile işbirliği yapmak için oldukça istekliler.
- Bangladeş'te 2500 civarında farklı ölçeklerde inşaat şirketi olduğu tahmin edilmekte olup, bunların 1020 tanesi Bangladeş Gayrimenkul ve Konut Birliğine (Real Estate & Housing Association of Bangladesh) üyedir.
- Bangladeş pazarının coğrafik uzaklığı ve Bangladeş'in büyük altyapı projelerinin finansmanda özkaynakları ile finanse etme yetersizliği, Çin, Hindistan, Güney Kore ve Japon inşaat firmalarının sahip olduğu finansman olanakları ile ülkedeki etkinliği (sağladıkları uygun proje kredileri ile pazara rahat nüfuz etmektedirler), aşırı bürokrasi ve yatırım ve iş yapma ikliminin elverişsizliği gibi etkenlerin rol oynadığını söylemek mümkündür. Bunun yanında, arazi kıtlığı, operasyonel (zeminde çalışmanın zorluklarından projeler genellikle başlangıçta öngörülen sürede tamamlanamamaktadır) ve olası politik riskler diğer etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Bangladeş'te bina sektörü hariç altyapı yatırımları başta olmak üzere büyük projeler ağırlıklı olarak dış finansmana bağımlıdır. Ülkedeki altyapı projelerinde ekseriyetle Çin, Hindistan, Japon, Güney Kore firmalarının yer aldığı görülmektedir. Pazar girişte, üçüncü ülkelerle işbirliği noktasında bahsi geçen ülkelerin firmalarının yanısıra önde gelen Bangladeşli firmalar ile işbirliği yapılabileceği düşünülmektedir.
- Altyapı projelerinde Avrupa Yatırım Bankası, Asya Kalkınma Bankası, Dünya Bankası, IMF, İslam Kalkınma Bankası gibi yabancı kredi kuruluşları ve JICA, Saudi Fund (SAMIRAD), KOICA, Kuwait Fund, Çin Eximbankı, Hindistan Eximbankı, Rusya Federasyonu (nükleer santral projesi) gibi birçok ülkenin uluslararası yatırım/kredi ajansının finansör olarak öne çıktığı görülmektedir.

MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK

Potansiyel Taşıyan Alanlar

- Elektrik Enerjisi
- LNG Terminali Projeleri
- LPG Projeleri
- Yenilenebilir Enerji Yatırımları
- Doğalgaz ve Petrol Arama ve Geliştirme Projeleri
- Silo Projeleri
- Kara, Demiryolu, Köprü ve Metro Projeleri
- Su Arıtma Projeleri
- Liman Projeleri
- Havalimanı Projeleri
- Konut Sektörü
- Oteller ve Alışveriş Merkezleri

MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK

Proje	Proje Türü	Başlama ve Tahmini Bitiş Tarihi	Tahmini Maliyet	Kaynak
Rooppur Nuclear Power Plant	Enerji	Kasım 2017 - 2025	12.65 milyar dolar	USD 11.38 billion taken as loan from the Russian Government
Rampal Coal Power Project	Enerji	Nisan 2017 - 2021	5 milyar dolar	Financing of Main Plant by EPC (Turnkey) and package by Indian EXIM Bank
Padma Rail Link	Ulaşım	Ocak 2016 – Haziran 2024	4.63 milyar dolar	The Ministry of railways
Matarbari Power Plant	Enerji	Temmuz 2014 - Haziran 2024	4.4 milyar dolar	Majority of funds provided by Japan International Finance Agency (JICA)
Padma Multipurpose Bridge	Ulaşım	Ocak 2009 - 2021	3.65 milyar dolar	Self funded by the Bangladesh government
Dhaka Metro Rail	Ulaşım	Temmuz 2012 - Aralik 2021	2.82 milyar dolar	Japan International Cooperation Agency (JICA)
Karnaphuli Underwater Tunnel	Ulaşım	Aralık 2017 - 2022	2.49 milyar dolar	Bangladesh Bridge Authority
Chattogram-Cox's Bazar Railway Link	Ulaşım	Haziran 2022'da bitmesi tahmin ediliyor.	2.13 milyar dolar	Asian Development Bank, The Government of Bangladesh
Dhaka Elevated Expressway	Ulaşım	2011 - Mart 2022	1.63 milyar dolar	Italian-Thai Development Public Company, China Shandong International Economic and Technical Corporation Group
Dhaka-Chattogram Express Railway	Ulaşım	Ekim 2018 - Mart 2022	1.4 milyar dolar	The Government of Bangladesh
Payra Deep Sea Port	Ulaşım	Ocak 2019 - Aralık 2021	98.5 milyon dolar	Foreign Direct Investments (FDI) and government-to-government (G2G) deals
Hazrat Shahjalal International Airport Expansion	Ulaşım	Aralık 2019 - 2022	42.1 milyon dolar	Civil Aviation Authority, Bangladesh (CAAB)

MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK

Bangladeş'te Faaliyeti Olduğu Tepsit Edilen Başlıca Yabancı İnşaat Firmaları

- AECOM (ABD)
- Excelerate Energy (ABD)
- China Harbour Engineering Company Limited(CHEC) (Çin)
- China State Construction Engineering Corporation (CSCEC) (Çin)
- China Major Bridge Engineering Co. Ltd. (Çin)
- Sinohydro Corporation Ltd. (Çin)
- China Petroleum Pipeline Bureau (CPP) (Çin)
- China Railway Group Ltd. (Çin)
- Jiangsu Etern Co Ltd (Çin)
- Anhui Construction Engineering Group (ACEG) (Çin)
- China Communications Construction Company (CCCC) (Çin)
- M/S Ansal Buildwell Limited (Hindistan)
- Tantia Constructions Limited (Hindistan)
- Larsen and Toubro Ltd (L&T) (Hindistan)
- Simplex Infrastructures Limited (Hindistan)
- Reliance Power (Hindistan)
- National Thermal Power Corporation (Hindistan)
- Tokyu Construction (Japonya)
- Sumitomo Corporation (Japonya)
- Marubeni Corporation (Japonya)
- Korean Expressway Corporation (KEC), (Güney Kore)
- Hyosung Corporation (Güney Kore)
- Elpiji Group (Malezya)
- HCM Engineering (Malezya)
- Russian Rosatom State Atomic Energy Corporation (RF)
- Sembcorp Industries (Singapur)
- Italian-Thai Development Public Company (Tayland)

Bangladeş'te Altyapı Projelerinde İşbirliği Geliştirilebilecek Yerel Firmalar/Gruplar

- BEXIMCO Group
- Orion Group
- Concord Group
- Abdul Monem Group
- S. A Group Of Industries
- Toma Group
- Amin Mohammad Group
- Infratech Construction Company Ltd
- Monico Group (Köprü)
- Bashundhara Group
- Bengal Development Corporation Ltd.
- ITCL
- PEAL
- Max Group (Demiryolu)

MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK

Faal Türk Firmaları:

- Dakka Büyükelçiliği Kançılarya, İkametgah ve Memur Konutları İnşaatı Epik İnşaat Taahhüt Sanayi İç ve Dış Ticaret AŞ isimli Türk firması tarafından 2020 yılı başında tamamlanmıştır. Yine aynı firmanın Dakka'daki Kanada ve Amerikan Büyükelçiliği kampüsünde ek bina genişletme projeleri devam etmektedir.
- EKOSinerji Elektrik San. ve Tic. A.Ş., 3 Nisan 2019 tarihinde WAPDCL firması ile yaklaşık 6 milyon dolar tutarında bir trafo merkezi inşaatı sözleşmesi imzalamıştır.
- NKY Architect & Engineering ve Protek Yapı isimli Türk firmalarının Bangladeşli Sheltech firması ortaklığıyla 2018 yılının Kasım ayında başladığı Dakka şehrinin doğal afet ve risk haritasının çıkarıltılmasına yönelik Dünya Bankası destekli teknik müşavirlik projesi devam etmekte olup, 2022 yılının Ocak ayında projenin sona ermesi öngörülmektedir.
- Zaman zaman bazı Türk müteahhitlik şirketlerinin Bangladeş'e pazar araştırması amacıyla ziyaretler gerçekleştirdiği görülmekle birlikte şimdiye kadar somut bir gelişme kaydedilmemiştir.

COVID-19 GELİŞMELERİ

- Bangladeş'teki ilk COVID-19 vakaları 8 Mart 2020 tarihinde teyit edilmiş, COVID-19 kaynaklı ilk ölüm ise 18 Mart 2020 tarihinde gerçekleşmiştir.
- Bangladeş'te salgın dolayısıyla olağanüstü hal veya kriz durumu ilan edilmemiş olmakla birlikte, salgının ilk safhasında konser, spor müsabakaları gibi geniş katılım gerektirecek tüm faaliyetler iptal edilmiş, halk önemli milli ve dini bayramları evde geçirmeye teşvik edilmiş, 26 Mart-30 Mayıs 2020 tarihleri arasında çeşitli istisnalar hariç tutularak genel kapanma ve akşam sokağa çıkma yasağı uygulanmış, bu uygulamalar 31 Mayıs 2020'de bazı önlemler sürdürülmek kaydıyla sonlandırılmıştır. Hindistan, karantina esnasında toplam 68 gün boyunca Bangladeş'le olan kara sınır kapılarındaki faaliyetlerini durdurdu.
- Chittagong limanındaki işlemlerde yoğunluk nedeniyle gecikmeler yaşandı.
- Nisan ayında Bangladeş dış ticareti en dip noktasına geldi. Yaklaşık 5 ila 6 milyar dolar tutarında yurtdışından yapılan hazır giyim siparişi koronavirüs salgını nedeniyle iptal edildi.
- Koronavirüs salgınının ekonomide ve özellikle ihracatın büyük kısmını oluşturan tekstil / hazır giyim sektöründe yarattığı yıkıcı etkiyi azaltmak amacıyla, Bangladeş Hükümeti tarafından ülkenin milli hasılasının yaklaşık %3,6'sına denk gelen 12 milyar dolar tutarındaki kurtarma paketi açıklandı. Pakette esas olarak sektörde çalışanların işlerini kaybetmemeleri ve maaşlarını düzenli olarak almaları hedeflendi.

COVID-19 GELİŞMELERİ

- Bangladeş Başbakanı, Eylül 2020'de yapmış olduğu BM konuşmasında kurtarma paketinin 21 sektörü kapsadığını belirterek ihracat-yoğun endüstriler, işçilerin güvenliği, küçük ve orta ölçekli işletmeler için işletme sermayesi, ihracatın arttırılması için kredi olanakları, çiftçilere yardım, istihdam yaratma kredisi, olumsuz etkilenen işletmeler için faiz indirimi gibi unsurları içerdiğini söylemiştir.

Havacılık, deri, dondurulmuş gıda, elektrikli ürünler, kümes hayvanları ve turizm gibi diğer endüstriler de pandemiden büyük ölçüde etkilenmekte ve hükümetin teşvik paketinden destek talep etmektedirler.

- ABD ve AB pazarlarının açılmasının etkisiyle Temmuz ayıyla birlikte ithalat ve ihracat rakamlarında normalleşme trendi başladı.
- 17 Mart 2020'den itibaren kapalı olan eğitim kurumları dışında hiçbir kısıtlama bulunmamaktaydı.

COVID-19 GELİŞMELERİ

- Mart 2021'de vaka sayısı artmaya başladı, Bangladeş varyantları ortaya çıktı, önlemler tekrar yürürlüğe kondu. Yurtiçi ve yurtdışı uçuşlar ile şehirlerarası karayolu ulaşımı durduruldu. 5 Nisan 2021'de başlayan ve başlangıçta bir hafta olarak ilan edilen yeni kapanma süreci 28 Nisan 2021'e kadar uzatıldı.
- Chittagong limanı faaliyetlerini sürdürüyor ancak yoğunluk ve gecikmeler söz konusu
- Bankalar günde 3 saat sınırlı hizmet vermektedir.
- Bangladeş, **21 Nisan 2021** itibariyle dünyada en fazla vaka görülen **33**. ülke konumunda olup, aktif vaka sayısı (**86,194**) bakımından ise **26**. sırada yer almaktadır. Toplam **732,060** COVID-19 vaka teyidi ve **10,683** ölüm gerçekleşen Bangladeş'te, teyitli vakalardan tedavisi olumlu sonuçlanarak iyileşenlerin sayısı ise **635,183**'dir.
- **21 Nisan 2021** günü:

- yeni vaka sayısı 4,280
- ölü sayısı 95

FAYDALI LİNKLER

- Bangladesh Investment Development Authority (BIDA) http://bida.gov.bd
- Bangladesh Economic Zones Authority https://www.beza.gov.bd
- Bangladesh Standards & Testing Institution http://www.bsti.gov.bd
- Directorate General of Drug Administration https://www.dgda.gov.bd
- National Board of Revenue https://nbr.gov.bd
- Bangladesh Customs http://customs.gov.bd
- The Federation of Bangladesh Chambers of Commerce and Industry (FBCCI) http://fbcci.org
- Bangladesh Garment Manufacturers and Exporters Association https://www.bgmea.com.bd
- Bangladesh Customs Duty Calculator http://www.bangladeshcustoms.gov.bd/trade_info/duty_calculator
- Bangladesh Bureau of Statistics http://www.bbs.gov.bd
- Bangladesh Bank https://www.bb.org.bd

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

Kenan KALAYCI
Commercial Counsellor
Embassy of The Republic of Turkey
Dhaka, Bangladesh

https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr

Office of Commercial Counsellor in Dhaka
6, Madani Avenue, Baridhara
Dhaka-1212, Bangladesh
Tel: +8809604800117, +8809604800118
Mobile: +8801315631407, +8801302687387

TEŞEKKÜRLER...